

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 690/2022-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SLOVENSKÉ LIEČEBNÉ KÚPELE PIEŠŤANY, a. s.**, Winterova 29, Piešťany, IČO 34 144 790, zastúpenej advokátskou kanceláriou **BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o.**, Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 33Cb/152/2008 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach sp. zn. 1Cob/266/2016 a sp. zn. 1Cob/117/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 33Cb/152/2008 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 1Cob/266/2016 a sp. zn. 1Cob/117/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **prikazuje** v konaní sp. zn. 33Cb/152/2008 **konať** bez zbytočných prietáhov.
3. Krajskému súdu v Bratislave **prikazuje** v konaní sp. zn. 1Cob/266/2016 a sp. zn. 1Cob/117/2020 **konať** bez zbytočných prietáhov.
4. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **3 000 eur**, ktoré jej **je** Okresný súd Bratislava I **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadostučinenie **1 000 eur**, ktoré jej **je** Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 29. novembra 2022 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhla prikázať krajskému súdu v konaní sp. zn. 1Cob/117/2020 konať a priznať jej primerané finančné zadost'učinenie.

II.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou doručenu okresnému súdu 17. júna 2008 domáhala určenia neplatnosti výpovede obchodnej zmluvy uzavretej 25. februára 1997 medzi sťažovateľkou a žalovaným 2. Okresný súd vyzval 21. septembra 2009 sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku. Dňa 3. decembra 2009 a 26. apríla 2010 sa na okresnom súde konalo pojednávanie, na ktorom podal [REDAKOVANÉ] návrh na vstup do konania ako vedľajší účastník na strane sťažovateľky. Okresný súd uznesením z 10. júna 2010 vstup vedľajšieho účastníka do konania pripustil. Proti tomuto uzneseniu podal žalovaný 2 odvolanie.

3. Krajský súd 28. februára 2011 vec vrátil okresnému súdu bez rozhodnutia s konštatovaním, že na majetok žalovaného 2 bol vyhlásený konkurz, a teda konanie je zo zákona prerušené, o čom okresný súd sťažovateľku informoval listom zo 14. apríla 2011. Sťažovateľka s prerušením konania nesúhlasila a podaním z 22. augusta 2011 navrhla v konaní pokračovať. Na základe podanej sťažnosti pre nečinnosť v konaní adresovanej podpredsedníčke okresného súdu sťažovateľka zistila, že konanie na okresnom súde je prerušené na základe stanoviska krajského súdu, ale vzhľadom na vyjadrenia účastníkov konania bolo vo veci nariadené pojednávanie na 9. september 2013 s tým, že vec bude spolu s týmito vyjadreniami účastníkov k prerušeniu konania opätovne predložená krajskému súdu pre účely rozhodnutia o odvolaní žalovaného 2 proti uzneseniu okresného súdu o pripustení vstupu vedľajšieho účastníka do konania. Nariadené pojednávanie sa však neuskutočnilo z dôvodu, že spis sa nachádzal na krajskom súde. Krajský súd uznesením č. k. 8Cob/139/2013 z 20. februára 2014 uznesenie okresného súdu o pripustení vstupu vedľajšieho účastníka do konania potvrdil a rovnako skonštatoval, že v konaní je možné pokračovať.

4. Okresný súd rozsudkom z 21. marca 2016 žalobu sťažovateľky zamietol. Proti rozsudku podala sťažovateľka 5. apríla 2016 odvolanie. Po predložení spisu krajskému súdu (sp. zn. 1Cob/266/2016; pozn.) bola vec vrátená okresnému súdu bez rozhodnutia pre účely odstránenia chýb v rozsudku okresného súdu, ktoré okresný súd opravným uznesením z 15. októbra 2018 odstránil. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie.

5. Žiadosťami z 29. januára 2021, 1. júla 2021 a 2. februára 2022 sťažovateľka žiadala krajský súd o rozhodnutie vo veci s odôvodnením, že od podania odvolania proti rozsudku okresného súdu uplynul už značný čas. Krajský súd listom z 2. júna 2022 sťažovateľke oznámil, že vec mu bola predložená na rozhodnutie 17. augusta 2020 (sp. zn. 1Cob/117/2020, pozn.), pričom senát krajského súdu vybavuje veci podľa poradia. Sťažovateľka v podaní z 3. júna 2022 zdôraznila, že vec bola krajskému súdu predložená už v roku 2016 a že v roku 2020 došlo iba k opätovnému predloženiu veci po odstránení chýb v rozsudku okresného súdu, pričom táto skutočnosť nemôže mať za následok zmenu poradia vybavovaných vecí.

6. Sťažovateľka namieta, že konanie pred všeobecnými súdmi trvá už viac ako 14 rokov (z toho odvolacie konanie 6 rokov) a vo veci nebolo stále právoplatne rozhodnuté.

III.

7. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 690/2022 z 8. decembra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

8. Predseda okresného súdu uviedol, že súčasnej zákonnej sudkyňi bola vec sťažovateľky pridelená 15. decembra 2021. Z uvedeného dôvodu sa preto nevie vyjadriť k postupu, ktorý tomuto dátumu predchádzal. Zo súdneho spisu vyplýva, že okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 21. marca 2016 a opravným uznesením z 15. októbra 2018. Proti obom rozhodnutiam podala sťažovateľka odvolanie. Vec bola krajskému súdu predložená 17. septembra 2020 (správne 17. augusta 2020, pozn.). Vznik zbytočných prietrahov v namietanom konaní v čase podania ústavnej sťažnosti preto nemožno pričítať na ťarchu okresného súdu.

9. Predseda okresného súdu tiež poukázal na nepriaznivú situáciu na okresnom súde z hľadiska personálneho obsadenia a množstva nevybavených vecí. Poukázal tiež na zodpovednosť Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky ako ústredného orgánu štátnej správy vykonávajúci správu súdov za vzniknutú situáciu na okresnom súde, ktorá sa premietla aj v namietanom konaní.

10. Sudkyňa spravodajkyňa vo vyjadrení, na ktoré poukázal predseda krajského súdu, uviedla, že spis bol krajskému súdu prvotne predložený 14. decembra 2016, ktorý rozhodol o jeho vrátení 29. decembra 2017 z dôvodu procesných pochybení okresného súdu [nesprávne uvedený dátum vyhlásenia rozsudku na jeho rovnopise, nesprávne označenie žalovaného 2, čo malo za následok aj pochybenie pri doručovaní (rozsudok nebol doručený ustanovenému správcovi konkurznej podstaty)]. Po vrátení veci okresný súd uznesením z 15. októbra 2018 odstránil vytýkané

pochybenia a vec opätovne predložil krajskému súdu 17. augusta 2020. Na základe opakovaných urgencií sťažovateľky krajský súd 16. novembra 2022 doručil žalovaným 1 a 2 odvolanie proti opravnému uzneseniu, keďže uvedený postup nebol zo strany okresného súdu dodržaný, a vyzval ich na vyjadrenie. Po doručení vyjadrenia žalovaného 1 a jeho zaslaní stranám na vedomie krajský súd stanovil termín verejného vyhlásenia rozsudku na 26. január 2023.

IV.

11. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto uplatnených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

12. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníka [II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00)].

13. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že v danom prípade ide o konanie, v ktorom sa sťažovateľka žalobou domáha určenia neplatnosti výpovede obchodnej zmluvy uzavretej 25. februára 1997 medzi ňou a žalovaným 2. Z pohľadu ústavného súdu teda nejde o konanie, ktoré by sa svojou zložitou z hmotnoprávneho alebo procesnoprávneho hľadiska vymykalo agende štandardne rozhodovanej okresným súdom.

14. V rámci posúdenia správania sťažovateľky možno v jej neprospech uviesť, že súčasne s podaním žaloby neuhradila súdny poplatok. Uvedené zohľadnil ústavný súd pri výške finančného zadostučinenia V prospech sťažovateľky možno uviesť, že svojím aktívnym prístupom (podávanie žiadostí o rozhodnutie vo veci) sa domáhala doceliť čo najrýchlejšie rozhodnutie vo veci samej.

15. Pri hodnotení tretieho kritéria ústavný súd posudzoval obdobie do podania ústavnej sťažnosti (29. novembra 2022), čo predstavuje dobu viac ako 14 rokov. Doterajšia dĺžka konania by sama osebe postačovala na konštatovanie neprimeranej dĺžky súdneho konania. Oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou (rozsudok ESLP z 20. 5. 2010 vo veci Medvedskiy proti Ukrajine, bod 75).

16. K obrane okresného súdu nasmerovanej na odvolacie konanie ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť všeobecného súdu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv,

kvôli ktorým sa sťažovateľka obrátila na štátny orgán, aby o jej veci rozhodol (III. ÚS 520/2022). Ústavný súd už judikoval, že neoddeliteľnou súčasťou postupu súdnictva vo veci je aj prenesenie zodpovednosti za prieťahy v konaní, a preto v tomto zmysle je potrebné hodnotiť namietané konanie ako celok, a teda prihliadať aj na odvolacie konania na krajskom súde (II. ÚS 251/2011).

17. V počiatočnom štádiu konania možno okresnému súdu vytknúť, že po podaní žaloby (17. júna 2008) vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku až 21. septembra 2009. Podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov poplatková povinnosť vzniká podaním žaloby. Sťažovateľke už samotným podaním žaloby vznikla povinnosť zaplatiť súdny poplatok, čo však neurobila. Bez ohľadu na uvedené však ústavný súd považuje za neakceptovateľné, aby okresný súd vyzýval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku až po viac ako roku od podania žaloby. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom z 21. marca 2016 tak, že žalobu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie. Okresný súd 14. decembra 2016 predložil spis krajskému súdu, ktorý ho však 29. decembra 2017 (konanie vedené pod sp. zn. 1Cob/266/2016, pozn.) vrátil späť okresnému súdu z dôvodu procesných nedostatkov (chyby v písaní a doručovaní). Okresný súd po vydaní opravného uznesenia z 15. októbra 2018, proti ktorému sťažovateľka podala odvolanie, vec opätovne predložil krajskému súdu až 17. augusta 2020. Vec je v súčasnosti vedená na krajskom súde pod sp. zn. 1Cob/117/2020). Krajský súd vo vyjadrení uviedol, že vo veci vykonal procesné úkony (doručovanie odvolania a vyjadrení stranám sporu) a vo veci je nariadený termín verejného vyhlásenia rozsudku na 26. január 2023.

18. Okresnému súdu treba uznať, že nezanedbateľný časový úsek dopadá na proces pred odvolacím súdom, a to v období 1 roka (od 14. decembra 2016 do 29. decembra 2017). Ak však prvotným výsledkom odvolacieho konania na krajskom súde bolo vrátenie spisu okresnému súdu z už spomenutých dôvodov, podiel okresného súdu na takomto výsledku (uvedená dĺžka konania na odvolacom súde) je neprehliadnuteľný a pripisuje sa mu nesústredenosť, a teda relevancia na účely posúdenia referenčných noriem (III. ÚS 396/2021).

19. Nečinnosť krajského súdu a nečinnosť, resp. nesústredenú a neefektívnu činnosť okresného súdu v namietanom konaní, ústavný súd vidí v tom, že vo veci meritórne rozhodol až 21. marca 2016, t. j. po takmer ôsmich rokoch od podania žaloby. Ďalej mu je potrebné vytknúť, že po vrátení spisu pre procesné pochybenia (29. decembra 2017) vydal opravné uznesenie až 15. októbra 2018 a spis opätovne predložil krajskému súdu až 17. augusta 2020. Krajskému súdu možno vytknúť, že spis vrátil okresnému súdu z dôvodu procesných nedostatkov až po roku od jeho predloženia. Tiež mu možno vytknúť, že od predloženia spisu (17. augusta 2020) o odvolaniach sťažovateľky dosiaľ nerozhodol.

20. Z vyjadrenia predsedu okresného súdu možno dedukovať veľmi ťaživú situáciu na súde, ktorý čelí enormnému náporu vecí pri jeho personálnom poddimenzovaní. Predseda okresného súdu až neštandardne uvádza zlyhanie štátu pri dlhodobom podceňovaní situácie na súde, ktorý je celorepublikovo najzatťaženejší s najšpecifickejšou a tiež osobitne zložitou agendou, čo ústavný súd už v minulosti vo vzťahu k neriešeniu problémov tohto súdu podrobil kritike (porov. III. ÚS 366/2022, III. ÚS 558/2022). Systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného

práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezjavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu.

21. Vzhľadom na neprimeranú dĺžku namietaných konaní (viac ako 14 rokov) v spojení s nečinnosťou krajského súdu, nečinnosťou, nesústredenou a neefektívnou činnosťou okresného súdu ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V.

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde „*Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.*“.

23. Ústavný súd s prihliadnutím na vyjadrenie predsedu krajského súdu, v ktorom uviedol, že vo veci sťažovateľky je nariadený termín verejného vyhlásenia rozsudku na 26. január 2023, poznamenáva, že po vyhlásení rozhodnutia bude potrebné zo strany krajského súdu ešte vykonať ďalšie procesné úkony (vyhotovenie rozhodnutia, vrátenie spisu okresnému súdu). Z uvedeného dôvodu preto prikázal krajskému súdu vo veci konať.

24. V prípade okresného súdu možno uviesť, že po rozhodnutí krajského súdu bude pravdepodobne rozhodovať o výške náhrady trov konania, čo možno považovať za podružnú agendu okresného súdu. Z uvedeného tak vyplýva, že o výške trov konania sa ešte rozhodovanie neskončilo. Kým nie je rozhodnuté o trovách konania, prípad nie je uzavretý [rozsudok ESĽP z 28. 6. 2016 vo veci Čičmanec proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 65302/11). Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd prikázal okresnému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy)].

25. Sťažovateľka v prípade vyhovenia ústavnej sťažnosti žiadala o priznanie finančného zadosťučinenia 6 000 eur (3 000 eur od okresného súdu a 3 000 eur od krajského súdu). Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľky bola nečinnosť krajského súdu, nečinnosť, neefektívna a nesústredená činnosť okresného súdu. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania na okresnom súde a krajskom súde, správanie sťažovateľky, význam konania pre sťažovateľku, postup okresného súdu a krajského súdu bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané finančné zadosťučinenie 4 000 eur (3 000 eur od okresného súdu a 1 000 eur od krajského súdu). Vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.

26. Sťažovateľka má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 410,26 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2023

Robert Šorl
predseda senátu